

Başlık	: Nordik Ülkeler ve Korona Virüs Salgını
Yazar	: Prof. Dr. Mehmet Kaytaç - Işık Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dekanı
Seri Başlığı	: Covid-19 Pandemisi Yazı Serisi
Yayın Tarihi	: 20 Nisan 2020

Danimarka, İzlanda, Finlandiya, Norveç ve İsveç'ten oluşan Kuzey Avrupa ve Kuzey Atlantik ülkeleri grubu, 'Nordik Ülkeleri' diye adlandırılır. Nordik ülkelerinin toplam nüfusu yaklaşık 27 milyon ve dünya ekonomisi içinde payları düşüktür. Ancak bu ülkelere gösterilen ilgi nüfus ve ekonomilerinin büyüklüğünden kat kat fazladır. 1929 Büyük Buhranından nispeten hızlı bir biçimde çıkmaları ve bazı Avrupa ülkelerinden farklı olarak bunu parlamenter demokrasiden vazgeçmeden yapmaları gözleri Kuzeye çevirmiştir. Özellikle Amerikalı bir gazetecinin 1936 yılında yayımladığı İsveç: Orta Yol kitabı bu ilgiyi daha da artırmıştır. Bu ülkelerin başarısı liberal kapitalizmle devlet komünizmini uzlaştırmalarında görülmüştür, yani "orta yolda". İşçi sınıfı ve tarımsal çıkar çevreleri arasında siyasi bir anlayış elde edilmesi bu uzlaşmayı gerçekleştirmiştir. 1949 yılında ünlü bir iktisatçı İskandinav bölgesini oluşturan bu küçük ülkelerin Batı Dünyası için önemli bir sosyal laboratuvar oluşturduklarını ifade etmiştir. Çünkü bu ülkeler endüstri toplumlarında memnun olmayan kesimler için geliştirdikleri farklı politikaları test etme olanağı ortaya çıkmıştı.

Bugün birçok ekonomik ve toplumsal kıstasa göre ülkeler sıralandığında Nordik ülkelerini önlerde görüyoruz. Kişi başına milli gelir, ekonomilerinin rekabetçiliği, iş yapma kolaylığı, küreselleşme düzeyi gibi ekonomik sıralamalarda bu ülkeler ön sıralardadır. 2008 krizinden sonra gelişmiş ekonomiler arasında en çabuk toparlananlardan olmuşlardır. İnsani gelişme endeksleri ve dünya mutluluk endeksi sıralamasında bu ülkeler yine önlerdedir. Diğer taraftan yozlaşma algılama endeksi sıralamasında alt sıralardadırlar. Toplumsal cinsiyet eşitsizlik endeksinde Norveç en az ayrımcılık yapan ülke konumundadır. Diğerleri de ilk 15 içindedir.

Yukarda saydığımız özelliklere sahip bu ülkelerin çok sayıda araştırmacı ve politika yapımcıların dikkatini çekmesine şaşırılmamalıdır. Ancak korona virüs salgınının bütün gündemi kapladığı bugünlerde bu kez İsveç başka bir nedenle gündeme geldi. İsveç salgına karşı mücadelede diğer Nordik ülkelerden ve diğer birçok ülkeden farklı yöntem uygulamaya başladı.

İsveç Kamu Sağlığı Ajansı korona salgına karşı tedbirleri düzenleyen kurum. Ajans herkesin ellerini sık sık yıkmasını, sosyal mesafeye dikkat etmesini, risk grubunda olanlara kendilerini izole etmelerini ve mümkünse evden çalışmalarını tavsiye etti. 500 kişiden fazla olan toplantıları yasakladı, daha sonra bu rakamı 50 kişiye indirdi. Sınırlar açık ancak sadece Avrupa Ekonomik Bölgesi vatandaşlarına; iç hat uçuşlarında bir kısıtlama yok. Okullar ve işyerleri açık. Hayat eskisinden pek farklı görünmüyor. Bir tarihçi Nordik ülkelerinde insanların devlete ve devletin de vatandaşlarına güvendiğini, İsveçlilerin kurallara uyacağını ve özdenetimlerinin güçlü olduğunu belirtiyor. İsveç'te hane halklarının %40'tan fazlası tek kişiden oluşuyor. Eski başbakanlardan Carl Bildt İsveçlilerin, özellikle de yaşlıların genetik yapılarının sosyal izolasyona uygun olduğunu şakayla ifade ediyor.

Ajansın görüşü virüsün yavaşça yayılmasına izin vermek; risk altındaki gruplar da kendilerini izole ettikleri için virüsün yavaşça yayılması böylece sürü bağışıklığını sağlayacaktır. Bağışıklık ve aşı ile birlikte salgınla baş edilecektir. Salgının ciddi bir ekonomik etkisi var diğer ülkelerde görüldüğü gibi. Üretim faaliyetlerinin durması işsizliği daha önce görülmemiş oranlara yükseltiyor. İflaslar olacak, kapanan işyerlerinin, büyük veya küçük, bir kısmı yeniden açılmayacak, finansal sistem çökebilir. Bu gelişmeleri düşünen İsveç hükümeti muhtemelen böyle bir yaklaşıma olumlu baktı.

Ancak İsveç vaka sayısı ve vaka ölüm oranları diğer Nordik ülkelere göre belirgin bir biçimde yüksek. Örneğin İsveç vaka sayısı 9 bin 685 ve ölüm oranı yaklaşık %9, Finlandiya'da ise bu değerler 2 bin 769 ve yaklaşık %2. Test sayıları da Norveç ve Danimarka'da yapılanlardan çok düşük sayıda. Hükümet ve ajansın yaklaşımını baştan beri eleştirenler var; bu istatistikler de eleştirileri artırıyor. Bir bilim adamı hükümetin Rus ruleti oynadığını iddia ediyor. Daha önce Birleşik Krallık ve Hollanda da salgına İsveç gibi yaklaştılar, fakat hemen vazgeçtiler. İsveç'in de vazgeçeceğini düşünenlerin sayısı hayli artmış durumda.